

ARREST

Het Hof van Beroep te BRUSSEL, achtste kamer, na beraadslaging, spreekt volgend arrest uit :

Rep. Nr. 2013/

2398

A.R. nrs. 2011/AR/914 & 2011/AR/915

✓ Auteursrecht
Parodie
✓ Prejudiciële vraag
Hof van Justitie EU
(PT)

8ste kamer

INZAKE 2011/AR/914 :

DECKMYN Johan, wonende te 9041 OOSTAKKER,
Orchideestraat 88,

appellant,

✓ vertegenwoordigd door Mr. SIFFERT Bart, advocaat te 1050
BRUSSEL, Louizalaan 174, bus 8;

8.4.2013

TEGEN :

1. VANDERSTEEN Helena, wonende te 2920 KALMTHOUT,
Beauvoisinlaan, 18,
2. VANDERSTEEN Christiane, wonende te 3140
KEERBERGEN, Kievitweg, 9,
3. VANDERSTEEN Liliana, wonende te 2930 BRASSCHAAT,
Guyotdreef, 3,
4. VANDERSTEEN Isabelle, wonende te 8301
RAMSKAPELLE (KNOKKE-HEIST), Markstraat, 4,
5. DUPONT Rita, wonende te 8301 RAMSKAPELLE
(KNOKKE-HEIST), Jozef d'Hoorelaan, 128 ap.4.1,
6. AMORAS II C.V.O.H., met maatschappelijke zetel te 2000
ANTWERPEN, Mechelsesteenweg 65,
7. WPG UITGEVERS BELGIE, met maatschappelijke zetel te
2018 ANTWERPEN, Mechelsesteenweg 203,

Tussenarrest

geïntimeerden,

✓ vertegenwoordigd door Mr. DE RIDDER Michel, advocaat te ;
1160 BRUSSEL, Tinklaan 17;

MEDE INZAKE

v **VRIJHEIDSFONDS V.Z.W.**, met maatschappelijke zetel te 1210 BRUSSEL, Madouplein 8 bus 9, vertegenwoordigd door Mr. SIFFERT Bart loco Mr. NOE Piet, advocaat te 9800 DEINZE, Tolpoortstraat 74 bus 3.

EN INZAKE 2011/AR/915 :

VRIJHEIDSFONDS VZW, met maatschappelijke zetel te 1210 BRUSSEL, Madouplein 8 bus 9,

appellante,
vertegenwoordigd door Mr. SIFFERT Bart loco Mr. NOE Piet, advocaat te 9800 DEINZE, Tolpoortstraat 74 bus 3;

TEGEN :

1. **VANDERSTEEN Helena**, wonende te 2920 KALMTHOUT, Beauvoisinlaan, 18,
2. **VANDERSTEEN Christiane**, wonende te 3140 KEERBERGEN, Kievitweg, 9,
3. **VANDERSTEEN Liliana**, wonende te 2930 BRASSCHAAT, Guyotdreef, 3,
4. **VANDERSTEEN Isabelle**, wonende te 8301 RAMSKAPELLE (KNOKKE-HEIST), Markstraat, 4,
5. **DUPONT Rita**, wonende te 8301 RAMSKAPELLE (KNOKKE-HEIST), Jozef d'Hoorelaan, 128 ap.4.1,
6. **AMORAS II C.V.O.H.**, met maatschappelijke zetel te 2000 ANTWERPEN, Mechelsesteenweg 65,
7. **WPG UITGEVERS BELGIE**, met maatschappelijke zetel te 2018 ANTWERPEN, Mechelsesteenweg 203,

geïntimeerden,
vertegenwoordigd door Mr. DE RIDDER Michel, advocaat te 1160 BRUSSEL, Tinklaan 17;

MEDE INZAKE

DECKMYN Johan, wonende te 9041 OOSTAKKER, Orchideestraat 88,

vertegenwoordigd door Mr. SIFFERT Bart, advocaat te 1050 BRUSSEL, Louizalaan 174, bus 8.

Op 15 april 2011 werd door de heer Johan Deckmyn en de VZW Vrijheidsfonds bij verzoekschriften d.d. 15 april 2011 (rolnummers 2011/AR/914 en 2011/AR/915) hoger beroep aangetekend tegen het vonnis d.d. 17 februari 2011 van de voorzitter van de rechtbank van eerste aanleg te Brussel, zetelend zoals in kort geding (als stakingsrechter).

I. HET FEITELIJKE KADER

1. Geïntimeerden één tot en met vijf zijn de erfgenamen van wijlen de heer Willebrord (“Willy”) Vandersteen, auteur van de stripalbums “Suske en Wiske” (cfr. stuk 16 van geïntimeerden).

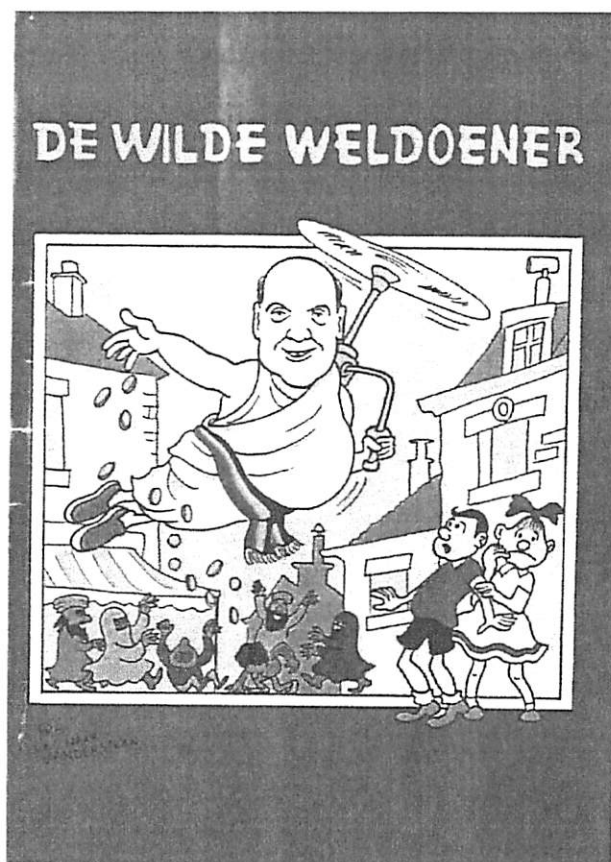
Op 26 januari 1993 werd een overeenkomst gesloten tussen de CVOA Amoras II, die luidens deze overeenkomst in de rechten is getreden van de heer Willy Vandersteen, in haar hoedanigheid van “*auteur van de serie Suske en Wiske*”, en de NV Standaard Uitgeverij, thans ingevolge een naamswijziging WPG Uitgevers België geheten. Krachtens deze overeenkomst werden door de CVOA Amoras II (zesde geïntimeerde) overgedragen aan WPG Uitgevers België (zevende geïntimeerde) de exclusieve exploitatierechten voor een termijn van 50 jaar, met uitsluiting van de morele rechten, van om het even welke aard, in alle talen en vormen van de serie Suske en Wiske, Tante Sidonia, Lambik en Jerommeke (stuk 4 van geïntimeerden).

Geïntimeerden worden hierna samen aangeduid als “Vandersteen e.a.”.

2. De heer Johan Deckmyn, appellant, is lid van de politieke partij het Vlaams Belang.

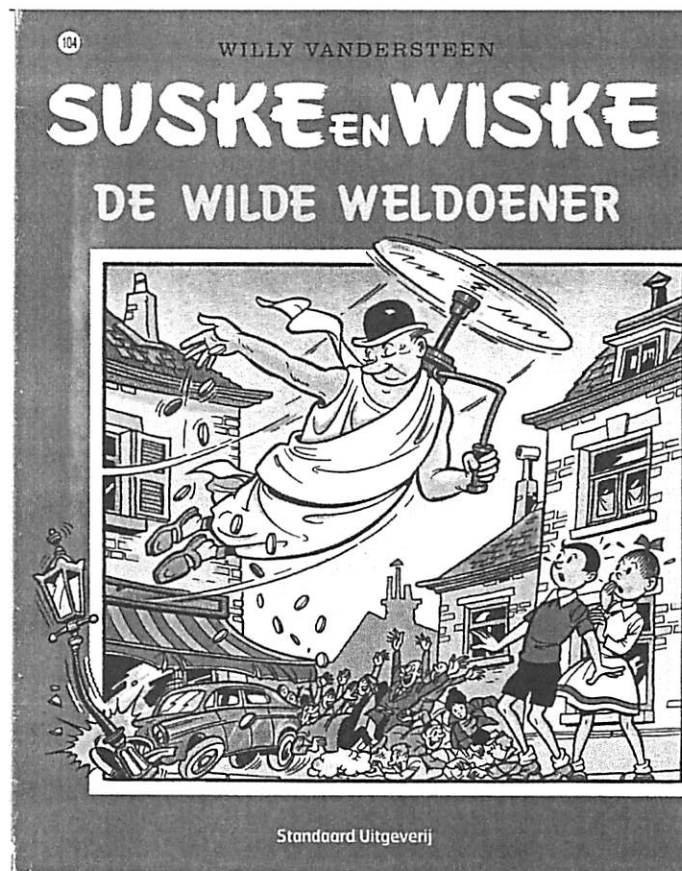
3. De VZW Vrijheidsfonds (hierna “het Vrijheidsfonds”), appellante, werd opgericht op 26 april 2005 en heeft luidens haar statuten als doel, met uitsluiting van enig winstoogmerk, de politieke partij Vlaams Belang financieel en materieel te ondersteunen. Meer in het bijzonder zal de vereniging de dotaties ontvangen die van overheidswege voor het Vlaams Belang voorzien zijn. Ingevolge een wijziging van de statuten van het Vrijheidsfonds op 15 oktober 2008 (stuk 11 van Vandersteen e.a.) heeft het Vrijheidsfonds tevens onder meer als doel *“het drukken en verspreiden van publicaties en meningen op multimediale wijze”*.

4. Op de Nieuwjaarsreceptie van 9 januari 2011 van de Stad Gent ging de heer Deckmyn over tot het uitdelen van plooi kalenders van 2011, waarop vermeld staat dat hij daarvan de verantwoordelijke uitgever is. De voorzijde van deze kalender ziet er uit als volgt :

Dezelfde tekening (hierna “de gelaakte tekening”) werd eveneens gepubliceerd in het informatieblad “De Strop” van het Vlaams Belang, dat in het Gentse verspreid wordt. De gelaakte tekening werd tevens “gepost” op de website van het Vlaams Belang.

5. De voorzijde (cover) van het album van Suske en Wiske, getiteld “*De Wilde Weldoeners*”, dat in 1991 gecreëerd werd door Willy Vandersteen, ziet er uit als volgt :

6. Vandersteen e.a. menen dat de gelaakte tekening en de mededeling ervan aan het publiek een schending uitmaken van hun respectieve auteursrechten.

II. DE VORDERINGEN VAN DE PARTIJEN VOOR DE EERSTE RECHTER EN HET BESTREDEN VONNIS

7. Op 13 januari 2011 gingen Vandersteen e.a. over tot dagvaarding van de heer Deckmyn en het Vrijheidsfonds voor de eerste rechter. Zij verzochten de eerste rechter onder meer om hen op straffe van een dwangsom het onmiddellijke verbod op te leggen om nog verder gebruik te maken van de gelaakte tekening voor publicatie of verspreiding hiervan, ongeacht de vorm, de presentatie of de doelstelling, en om hen het verbod op te leggen om nog gebruik te maken van tekeningen van de figuren Suske en Wiske, al dan niet nagemaakt, op om het even welke drager waarop de benaming "Vlaams Belang" voorkomt.

De heer Deckmyn verzocht de eerste rechter om zich niet bevoegd te verklaren, in ondergeschikte orde om de vordering van de CVOH Amoras II ten laste van de heer Deckmyn onontvankelijk te verklaren, minstens om de vordering van Vandersteen e.a. ongegrond te verklaren.

Het Vrijheidsfonds verzocht de eerste rechter om zich niet bevoegd te verklaren, in ondergeschikte orde om de vordering van Vandersteen e.a. ten laste van het Vrijheidsfonds onontvankelijk te verklaren, minstens ongegrond.

8. Bij het bestreden vonnis heeft de eerste rechter :

- zich materieel en territoriaal bevoegd verklaard om kennis te nemen van het geschil tussen partijen;
- de vordering van Vandersteen e.a. ontvankelijk en gegrond verklaard als volgt :
- stelt vast dat het Vrijheidsfonds en de heer Deckmyn een inbreuk plegen op de auteursrechten van Vandersteen e.a. door op 9 januari

2011 tijdens de nieuwjaarsreceptie van de Stad Gent éénbladige kalenders te verspreiden die op de voorpagina een afbeelding bevatten van een bewerkte cover van een stripalbum van “Suske en Wiske”, met name “de Wilde Weldoener”, zonder hun toestemming;

- veroordeelt het Vrijheidsfonds en de heer Deckmyn tot de staking van het gebruik van de kalenders en van de bewerkte cover onder welke vorm ook;
- veroordeelt het Vrijheidsfonds en de heer Deckmyn tot het betalen van een dwangsom van 5.000 euro per inbreuk die zij zouden begaan tegen het hierboven omschreven stakingsbevel, met een maximum van 500.000 euro per dag waarop het stakingsbevel niet nageleefd wordt;
- veroordeelt het Vrijheidsfonds en Deckmyn tot betaling van de kosten van het geding.

III. DE HOGER BEROEPEN

Samenvatting van de middelen van de partijen

9. De middelen van de heer Deckmyn en het Vrijheidsfonds geformuleerd in hun respectieve conclusie kunnen samengevat worden als volgt :

- het Vrijheidsfonds heeft geen uitstaans met deze zaak en had onmiddellijk buiten zake dienen gesteld te worden; de vordering jegens het Vrijheidsfonds is onontvankelijk;
- de eerste rechter was territoriaal niet bevoegd;
- Vandersteen e.a. duiden niet aan op welke wet zij zich menen te kunnen beroepen om de procedure zoals in kort geding te kunnen hanteren; bij gebrek aan duidelijkheid hieromtrent had de eerste rechter zich (eveneens) materieel niet bevoegd moeten verklaren;
- de vordering van Vandersteen e.a. is een burgerlijke vordering naar

aanleiding van een persmisdrijf en zodoende een vordering die valt onder artikel 93 van de Grondwet, waarvan drie rechters hadden moeten kennis nemen; de eerste rechter had zich (eveneens) om die reden niet bevoegd moeten verklaren;

- eerste tot en met vijfde geïntimeerden bewijzen niet de erfgenamen te zijn van Willy Vandersteen; zij tonen niet aan dat het originele werk waarnaar zij verwijzen nog auteursrechtelijk beschermd is;
- zesde geïntimeerde zou in 1993 de exclusieve exploitatierechten op de stripfiguren van Willy Vandersteen hebben overgedragen aan zevende geïntimeerde; zesde geïntimeerde heeft dan ook geen belang meer bij de procedure en haar vordering is onontvankelijk;
- de heer Deckmyn is niet de verantwoordelijke uitgever van de website van het Vlaams Belang en er kunnen hem dienaangaande dan ook geen dwangmaatregelen opgelegd worden; het Vrijheidsfonds heeft evenmin iets te maken met de website van het Vlaams Belang;
- de gelaakte spotprent is een eigen artistieke creatie van cartoonist Fré, waarop Vandersteen e.a. geen auteursrecht kunnen laten gelden;
- er kan geen twijfel over bestaan dat de spotprent niet haar oorsprong vindt in de geest van Willy Vandersteen en niet van zijn hand is;
- de litigieuze prent is een politieke spotprent en betreft een toegelaten parodie, een persiflage, een karikatuur, in de zin van artikel 22 § 1 lid 6 van de wet van 30 juni 1994 betreffende het auteursrecht (hierna ook "de Auteurswet"); de vordering van Vandersteen e.a. is dan ook ongegrond.

De heer Deckmyn verzoekt zodoende het hof om :

- zijn hoger beroep ontvankelijk en gegrond te verklaren;
- het bestreden vonnis te hervormen en :
- te zeggen voor recht dat de eerste rechter territoriaal en materieel niet bevoegd was om kennis te nemen van de vordering van Vandersteen

e.a.;

- de vordering van Vandersteen e.a. onontvankelijk, minstens ongegrond te verklaren;
- het incidenteel beroep ontvankelijk doch ongegrond te verklaren;
- Vandersteen e.a. te veroordelen in de kosten van beide aanleggen;
- ondergeschikt, Vandersteen e.a. minstens te veroordelen in de kosten verbonden aan hun incidenteel beroep.

Het Vrijheidsfonds verzoekt het hof zodoende om :

- zijn hoger beroep ontvankelijk en gegrond te verklaren;
- het bestreden vonnis te hervormen en :
- de vordering van Vandersteen onontvankelijk, minstens ongegrond te verklaren;
- Vandersteen e.a. te veroordelen in de kosten van beide aanleggen.

10. Vandersteen e.a. betwisten het verweer van de heer Deckmyn en het Vrijheidsfonds. Volgens hen voldoet de gelaakte tekening niet aan de voorwaarden waaraan de parodie dient te voldoen (cfr. infra).

Vandersteen e.a. verzoeken het hof om :

- het hoger beroep van de heer Deckmyn en het Vrijheidsfonds af te wijzen als ongegrond en dienvolgens het bestreden vonnis te bevestigen in zoverre dit hen veroordeelde tot de staking van het gebruik van de kalenders en van de bewerkte cover van "De Wilde Weldoener" onder welke vorm ook, in zoverre dit hen veroordeelde tot het betalen van een dwangsom van 5.000 euro per inbreuk die zij zouden begaan tegen het hierboven omschreven stakingsbevel, met een maximum van 500.000 euro per dag waarop het stakingsbevel niet nageleefd wordt, en in zoverre dit hen veroordeelde in de kosten van

het geding;

- het incidenteel beroep van Vandersteen e.a. ontvankelijk en gegrond te verklaren en dienvolgens de heer Deckmyn en het Vrijheidsfonds (eveneens) het verbod op te leggen om nog gebruik te maken van tekeningen van de figuren Suske en Wiske, al dan niet nagemaakt, op om het even welke drager waarop de benaming "Vlaams Belang" voorkomt;
- de heer Deckmyn en het Vrijheidsfonds solidair, de ene bij gebrek aan de andere, te veroordelen tot het betalen van een dwangsom van 10.000,00 euro per vastgestelde inbreuk op dit bijkomend verbod, te verbeuren vanaf het verstrijken van een termijn van 5 dagen vanaf de betekening van de uitspraak van dit arrest;
- de heer Deckmyn en het Vrijheidsfonds solidair, de ene bij gebrek aan de andere, te veroordelen in de kosten van beide aanleggen, inclusief de beide rechtsplegingvergoedingen.

Beoordeling

De samenvoeging van de beide zaken

11. Beide hoger beroepen d.d. 15 april 2011 werden ingesteld tegen hetzelfde vonnis. Zij zijn onderling zo nauw verbonden dat het wenselijk is ze samen te behandelen en te berechten, teneinde oplossingen te vermijden die onverenigbaar kunnen zijn wanneer de zaken afzonderlijk worden berecht.

De door de heer Deckmyn of het Vrijheidsfonds opgeworpen excepties

De ontvankelijkheid van de vordering van Vandersteen e.a. in de mate waarin ze ingesteld werd tegen het Vrijheidsfonds

12. Het onderzoek van de vraag of het Vrijheidsfonds al dan niet ten onrechte betrokken werd in de procedure, kadert in de bespreking van de grond van de zaak, die verder zal plaatsvinden.

Zelfs indien ter gelegenheid van de bespreking van de grond van de zaak zou blijken dat het Vrijheidsfonds ten onrechte in de zaak betrokken werd, kan dit niet leiden tot de onontvankelijkheid van de vordering ten overstaan van het Vrijheidsfonds, maar enkel tot de ongegrondheid daarvan.

De territoriale bevoegdheid van de eerste rechter

13. De raadsman van de heer Deckmyn heeft tijdens de zitting d.d. 31 januari 2011 voor de eerste rechter verklaard dat appellant de exceptie van territoriale onbevoegdheid niet langer handhaafde (blz 5 § 4 van het bestreden vonnis).

In het kader van de beroepsprocedure wordt deze exceptie echter opnieuw opgeworpen door de heer Deckmyn.

Krachtens artikel 627, 5° Ger.W. is alleen bevoegd de rechter van de plaats van de namaak, wanneer het gaat om vorderingen inzake namaak betreffende auteursrechten, naburige rechten, rechten van producenten van databanken en bescherming van kweekproducten.

De territoriale bevoegdheid wordt beoordeeld op grond van de inleidende dagvaarding. De inleidende dagvaarding vermeldt het volgende : *“Dat deze publicaties (bedoeld wordt de gelaakte tekening) eveneens voorkomen op het internet op de nationale website van eerste gedaagde (het Vrijheidsfonds), zoals onder meer afgeprint te Brussel op 11 januari*

2011”.

De beweerde inbreukmakende mededeling aan het publiek heeft (onder meer) plaatsgevonden via en op de nationale website van het Vlaams Belang www.vlaamsbelang.org (hetgeen noch het Vrijheidsfonds, noch de heer Deckmyn betwist). Deze website is onder meer gericht op Brussel, zodat (mede) aldaar een mededeling aan het publiek heeft plaatsgevonden. Brussel wordt dan ook geacht (onder meer) “*de plaats van de namaak*” te zijn in de zin van artikel 627, 5° Ger.W.

De eerste rechter was zodoende territoriaal bevoegd om kennis te nemen van de vordering van Vandersteen e.a.

De heer Deckmyn betwist dat hij de “verantwoordelijke uitgever” is van de website van het Vlaams Belang. Hij stelt dat de verantwoordelijke uitgever een derde is, zonder aan te duiden over wie het zou gaan. De website van het Vlaams Belang geeft geen enkele informatie in dit verband (cfr. de door Vandersteen e.a. neergelegde prints van de website). Het Vrijheidsfonds voert aan dat zij niets te maken heeft met de website van het Vlaams Belang.

Of de heer Deckmyn of het Vrijheidsfonds al dan niet de “verantwoordelijke uitgever” zijn van de website van het Vlaams Belang, is een vraag die kadert in het onderzoek naar de grond van de zaak.

De stakingsvordering en de in het kader daarvan gevorderde maatregelen

14. De vordering van Vandersteen e.a. is gesteund op artikel 1. § 1 en/of 1. § 2, *juncto* artikel 87 Auteurswet. Zij konden krachtens artikel 589bis § 2 Ger.W. voor de eerste rechter een vordering tot staking instellen tegen de

heer Deckmyn en het Vrijheidsfonds.

De stakingsrechter kan andere maatregelen bevelen dan de loutere onthouding of stopzetting, indien deze maatregelen ertoe kunnen bijdragen om een stakingsbevel te doen naleven (Cass. 6 december 2001, A&M 2002, p. 146).

Al de door geïntimeerden gevorderde maatregelen kaderen in een stakingsbevel of zijn, voor zover een inbreuk zou vastgesteld worden, van aard ertoe bij te dragen een stakingsbevel te doen naleven.

De auteursrechtelijke bescherming van het originele werk “De Wilde Weldoener”

15. De heer Willebrord (“Willy“) Vandersteen is overleden op 28 augustus 1990 (stuk 16 van Vandersteen e.a.).

Van het verval van het auteursrecht op diens werken, verval dat slechts begint te lopen vanaf het overlijden van de heer Vandersteen, is zodoende (nog) geen sprake.

De materiële bevoegdheid van de eerste rechter

16. De vordering van Vandersteen e.a. is geen burgerlijke vordering voortvloeiend uit een persmisdrijf, doch wel een burgerlijke vordering gesteund op artikel 1. § 1 en/of 1. § 2 *juncto* artikel 87 van de Auteurswet.

Artikel 93 van de Grondwet is niet van toepassing.

Het belang van zesde geïntimeerde

17. Zesde geïntimeerde, de CVOH Amoras II, beschikt thans nog steeds over morele rechten op de serie "Suske en Wiske" (stuk 4 van Vandersteen e.a.), waarvan zij via de ingestelde stakingsvordering de naleving kan afdwingen.

Daarenboven wijst zesde geïntimeerde er op dat zij nooit de audiovisuele exploitatie van de stripfiguren Suske en Wiske heeft overgedragen.

18. Het hof besluit dat de door de heer Deckmyn en het Vrijheidsfonds opgeworpen excepties ongegrond zijn.

De grond van de zaak

19. De grieven van Vandersteen e.a. tegen de gelaakte tekening zijn de volgende :

- Zowel het globale uitzicht van het oorspronkelijke werk dat de cover uitmaakt van het stripverhaal "De Wilde Weldoener", als de figuren van Suske en Wiske en de typische oranje kleur van de omslagen van deze stripreeks zijn duidelijk herkenbaar in de gelaakte tekening. Bovendien wordt in de gelaakte tekening in hetzelfde lettertype de titel van het oorspronkelijke werk letterlijk overgenomen en onderaan de gelaakte nagemaakte tekening staat een met de hand geschreven vermelding van de naam van de auteur Vandersteen ("Fré vrij naar Vandersteen");
- De figuren voorkomend in het oorspronkelijke werk die de

uitgestrooide muntstukken oprapen, werden in de gelaakte tekening vervangen door uitsluitend gesluiserde en gekleurde figuren, waardoor de gelaakte nagemaakte tekening een discriminerende boodschap weergeeft;

- Sommige personen aan wie de kalenders uitgedeeld werden, hadden eerst de indruk dat dit een geschenk uitmaakte vanwege de uitgeverij die de stripreeks publiceert. Op de voorkant van de kalenders vallen immers vooreerst de typisch rood-oranje kleur en de stripfiguren Suske en Wiske op (cfr. supra), zodat de indruk gewekt wordt dat men hier te maken heeft met een Suske en Wiske product. Pas wanneer men de kalender opent en nader onderzoekt, stelt men vast dat de verspreiding hiervan in feite een promotie uitmaakt vanwege de extreem rechtse partij Vlaams Belang met het oog op de aanwerving van leden;
- Door gebruik te maken van de figuren Suske en Wiske en van de voorkant van een bestaande uitgave, wordt door de gelaakte nagemaakte tekening verwarring veroorzaakt met het oorspronkelijke werk van de auteur. De exploitatierechten en ook de morele rechten van Vandersteen e.a. worden met de voeten getreden. Het publiek krijgt de idee mee dat Vandersteen e.a. de campagne van het Vlaams Belang goedgekeurd hebben, *quod non*. Door het publiceren en het verspreiden van de kalender met een duidelijke verwijzing naar de bekende stripreeks en stripfiguren Suske en Wiske worden Vandersteen e.a., buiten hun wil om, publiekelijk geassocieerd met “de rechts-nationalistische partij Vlaams Belang”. De stripfiguren Suske en Wiske worden (eveneens) geassocieerd met de extreem rechtse ideologieën van het Vlaams Belang, hetgeen voor Vandersteen e.a. onaanvaardbaar is;
- De gelaakte tekening bespot noch Willy Vandersteen, noch de stripfiguren Suske en Wiske, doch de Burgemeester van de stad Gent (die in wit gewaad met de Belgische driekleur om het middel afgebeeld wordt op de gelaakte tekening), zijnde de heer Daniël Termont.

De parodie dient volgens Vandersteen e.a. aan welbepaalde voorwaarden te voldoen, met name :

- een kritische bestemming te vervullen;
- zelf te getuigen van oorspronkelijkheid;
- een humoristische doelstelling te hebben;
- de bedoeling te hebben het oorspronkelijke werk te bespotten ;
- geen verwarring veroorzaken met het oorspronkelijke werk;
- niet meer vormelementen overnemen van het oorspronkelijke werk dan strikt noodzakelijk om de parodie tot stand te brengen.

Volgens Vandersteen e.a. beantwoordt de gelaakte tekening niet aan deze kenmerken en betreft het dus geen parodie.

20. Het Vrijheidsfonds en de heer Deckmyn betwisten hetgeen voorafgaat en beroepen zich op artikel 22, §1, 6° Auteurswet. Zij stellen dat de voorwaarden waaraan de parodie volgens Vandersteen e.a. moet voldoen, niet wettelijk zijn voorgeschreven.

Het rechtskader

21. De artikelen 11, 13 en 17 van het Handvest van de grondrechten van de Europese Unie (Publicatieblad van de Europese Unie, 2007/C 303/01), bepalen het volgende :

- artikel 11 : Vrijheid van meningsuiting en van informatie

“1. Eenieder heeft recht op vrijheid van meningsuiting. Dit recht omvat de vrijheid een mening te hebben en de vrijheid kennis te nemen en te geven van informatie of ideeën, zonder inmenging van enig openbaar gezag en

ongeacht grenzen.”

- artikel 13 : Vrijheid van kunsten en wetenschappen

“De kunsten (...) zijn vrij. (...)”

- artikel 17 : Recht op eigendom

*“1. Eenieder heeft het recht de goederen die hij rechtmatig heeft verkregen in eigendom te bezitten, te gebruiken, erover te beschikken en te vermaken.
(...)”*

2. Intellectuele eigendom is beschermd.”

Richtlijn 2001/29 van het Europees Parlement en de Raad van 22 mei 2001 betreffende de harmonisatie van bepaalde aspecten van het auteursrecht en de naburige rechten in de informatiemaatschappij (hierna “Richtlijn 2001/29”) bepaalt :

- in haar consideransen :

“(3) De voorgestelde harmonisatie zal bijdragen tot de uitoefening van de vier vrijheden van de interne markt en past in het kader van de eerbiediging van de fundamentele rechtsbeginselen en met name de eigendom — met inbegrip van de intellectuele eigendom — de vrije meningsuiting en het algemeen belang.

(4) Geharmoniseerde rechtsregels op het gebied van het auteursrecht en de naburige rechten zullen voor meer rechtszekerheid zorgen, een hoog niveau van bescherming van de intellectuele eigendom waarborgen en

aldus aanzienlijke investeringen in creativiteit en innovatie, met inbegrip van de netwerkinfrastructuur, bevorderen,”

- in artikel 2 sub a :

“De lidstaten voorzien ten behoeve van :

a) auteurs, met betrekking tot hun werken,

in het uitsluitende recht, de directe of indirecte, tijdelijke of duurzame, volledige of gedeeltelijke reproductie van dit materiaal, met welke middelen en in welke vorm ook, toe te staan of te verbieden.”

- in artikel 5, 3., k) :

“De lidstaten kunnen beperkingen of restricties op de in de artikelen 2 en 3 bedoelde rechten stellen ten aanzien van :

(...)

k) het gebruik voor karikaturen, parodieën of pastiches;

(...)”.

De wet van 30 juni 1994 betreffende het auteursrecht bepaalt :

- artikel 1 :

§ 1. Alleen de auteur van een werk van letterkunde of kunst heeft het recht om het op welke wijze of in welke vorm ook (direct of indirect, tijdelijk of duurzaam, volledig of gedeeltelijk) te reproduceren of te laten reproduceren.

Dat recht omvat onder meer het exclusieve recht om toestemming te geven tot het bewerken of het vertalen van het werk.

(...)

Alleen de auteur van een werk van letterkunde of kunst heeft het recht om het werk volgens ongeacht welk procédé, met inbegrip van de beschikbaarstelling voor het publiek op zodanige wijze dat deze voor leden van het publiek op een door hen individueel gekozen plaats en tijd toegankelijk zijn, aan het publiek mede te delen.

Alleen de auteur van een werk van letterkunde of kunst heeft het recht de distributie van het origineel van het werk of van kopieën ervan aan het publiek, door verkoop of anderszins, toe te staan. De eerste verkoop of andere eigendomsoverdracht in de Europese Gemeenschap van het origineel of een kopie van een werk van letterkunde of kunst door de auteur of met diens toestemming leidt tot uitputting van het distributierecht van dat origineel of die kopie in de Europese Gemeenschap.

(...)

§ 2. De auteur van een werk van letterkunde of kunst heeft op dat werk een onvervreemdbaar moreel recht.

De globale afstand van de toekomstige uitoefening van dat recht is nietig. Het omvat ook het recht om het werk bekend te maken.

(...)

Hij heeft recht op eerbied voor zijn werk en dat maakt het hem mogelijk zich te verzetten tegen elke wijziging ervan.

Niettegenstaande enige afstand, behoudt hij het recht om zich te verzetten tegen elke misvorming, verminking of andere wijziging van dit werk dan wel tegen enige andere aantasting van het werk, die zijn eer of zijn reputatie kunnen schaden."

– artikel 22 § 1, lid 6 :

"Wanneer het werk op geoorloofde wijze openbaar is gemaakt, kan de auteur zich niet verzetten tegen

(...)

6° een karikatuur, een parodie of een pastiche, rekening houdend met de eerlijke gebruiken;”

22. Uit de eisen van de eenvormige toepassing van het Unierecht en van een gelijke behandeling volgt dat de bewoordingen van een bepaling van het Unierecht die, zoals die van artikel 2 en artikel 5, 3., k) van Richtlijn 2001/29, voor de vaststelling van de betekenis en de draagwijdte ervan niet uitdrukkelijk verwijst naar het recht van de lidstaten, in de regel in de gehele Unie autonoom en op eenvormige wijze dienen te worden uitgelegd (zie met name de arresten van het Hof van Justitie (EU) 6 februari 2003, SENA, C-245/00, Jurispr. blz. I-1251, punt 23, en 7 december 2006, SGAE, C-306/05, Jurispr. blz. I-11519, punt 31).

In Richtlijn 2001/29 wordt het begrip “parodie” niet gedefinieerd of omschreven. Het Hof van Justitie van de Europese Unie heeft tot op heden het begrip “parodie” niet uitgelegd.

Aangezien er binnen de Unie geen eenvormigheid is wat de voorwaarden betreft waaraan een werk moet voldoen opdat er sprake zou zijn van een parodie (cfr. dienaangaande *“The Treatment of Parodies under Copyright Law in Seven Jurisdictions: A Comparative Review of the Underlying Principles, Parody and Pastiche, A comparative Review of the Underlying Principles, Parodies and Pastiche”*, Study II. January 2013, Dinusha Mendis and Martin Kretschmer, UK Intellectual Property Office, www.ipo.gov.uk) en dus over de interpretatie van het begrip parodie, beslist het hof de volgende prejudiciële vragen te stellen aan het Hof van Justitie van de Europese Unie :

1. Is het begrip “parodie” een autonoom Unierechtelijk begrip ?
2. Indien ja, dient een parodie de volgende voorwaarden te vervullen

of aan de volgende kenmerken te voldoen :

- het vertonen van een eigen oorspronkelijk karakter (originaliteit);
- en wel zodanig dat de parodie redelijkerwijze niet aan de auteur van het oorspronkelijke werk kan toegeschreven worden;
- erop gericht zijn om aan humor te doen of de spot te drijven, ongeacht of de daarbij eventueel geuite kritiek het oorspronkelijke werk of iets dan wel iemand anders raakt;
- de bron vermelden van het geparodieerde werk.

3. Dient een werk nog andere voorwaarden te vervullen of aan andere kenmerken te voldoen om als een parodie bestempeld te kunnen worden ?

23. In afwachting van het antwoord van het Hof van Justitie van de Europese Unie op de voormelde vraag, schorst het hof de behandeling van de zaak.

OM DEZE REDENEN,

HET HOF, recht doende na tegenspraak,

Gelet op artikel 24 van de wet van 15 juni 1935 op het gebruik der talen in gerechtszaken;

Voegt de zaken 2011/AR/914 en 2011/AR/915 samen;

Verklaart het hoger beroep en het incidenteel beroep ontvankelijk;

Alvorens uitspraak te doen over het meer gevorderde :

Stelt de volgende prejudiciële vragen aan het Hof van Justitie van de Europese Unie :

1. Is het begrip “parodie” een autonoom Unierechtelijk begrip ?
2. Indien ja, dient een parodie de volgende voorwaarden te vervullen of aan de volgende kenmerken te voldoen :
 - het vertonen van een eigen oorspronkelijk karakter (originaliteit);
 - en wel zodanig dat de parodie redelijkerwijze niet aan de auteur van het oorspronkelijke werk kan toegeschreven worden;
 - erop gericht zijn om aan humor te doen of de spot te drijven, ongeacht of de daarbij eventueel geuite kritiek het oorspronkelijke werk of iets dan wel iemand anders raakt;
 - de bron vermelden van het geparodieerde werk.
3. Dient een werk nog andere voorwaarden te vervullen of aan andere kenmerken te voldoen om als een parodie bestempeld te kunnen worden ?

Schorst de behandeling van de zaak en verzendt ze naar de rol in afwachting van een uitspraak door het Hof van Justitie van de Europese Unie;

Behoudt een uitspraak aangaande de kosten voor.

Aldus gevonnist en uitgesproken ter openbare terechtzitting van de burgerlijke **achtste kamer** van het hof van beroep te Brussel, op **8.4.2013** waar aanwezig waren en zitting hielden :

E. HERREGODTS,
K. BATSELIER,

Kaatje BATSELIER

Alleenzetelend Raadsheer,
Griffier.

EIS HERREGODTS